

Холоденко Н. О.,
помічник судді
Касаційного господарського суду
у складі Верховного Суду
ORCID ID: 0000-0001-9771-6774

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2020.1/136-145>

УДК 347.97/99

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Наукове забезпечення судової діяльності набуває дедалі більшої актуальності, що зумовлено умовами триваючої нестабільності суспільного розвитку, стихійного законодавчого регулювання суспільних відносин і неоднозначного правозастосування. Дослідження різних аспектів цього різновиду організаційного забезпечення діяльності судів дасть змогу ефективно використовувати науковий ресурс і здобутки науки для досягнення цілей функціонування судоустрою держави – забезпечення кожному права на справедливий суд.

Однак ефективна реалізація наукового забезпечення діяльності судів як автономної сфери, що відзначається цілісним системним характером, можлива за умови дотримання певних принципів, які справляють вплив не лише на зміст діяльності, а й визначають рамки здійснення такої діяльності.

Метою статті є дослідження принципів наукового забезпечення судової діяльності з позиції їх системного аналізу.

У результаті проведеного аналізу зроблено висновок про існування принципів наукового забезпечення діяльності суду як певних «метапринципів», тобто таких, що позначають відносно автономні системи принципів. Останні конкретизують підходи до процесу наукового забезпечення судової діяльності з урахуванням специфіки та різних аспектів (наукових, організаційних, інформаційних) його сутності.

Систему принципів наукового забезпечення діяльності суду становлять:

Принцип науковості. Передбачає в процесі наукового забезпечення діяльності суду примат об'єктивного наукового знання, що досягається завдяки системі принципів і методів наукового пізнання, над певними кон'юнктурними інтересами (наукова істина повинна бути понад усе).

Принцип етичності. Передбачає дотримання суб'єктами наукового забезпечення діяльності суду у процесі своєї роботи норм, правил і вимог наукової етики.

Принцип належної організації. Передбачає дотримання в процесі наукового забезпечення діяльності суду таких вимог, як законність, невтручання, ресурсоефективність, транспарентність.

Принцип інформаційності. Передбачає систему стандартів і вимог до інформації, яка обробляється та продукується в процесі наукового забезпечення судової діяльності, а також поводження з нею у процесі такого забезпечення. Її елементами є такі імперативи, як об'єктивність, достовірність, повнота, цінність, актуальність (оперативність), доступність, зрозумілість інформації.

Ключові слова: суд, судова діяльність, наукове забезпечення, принципи наукового забезпечення

Постановка проблеми. Наукове забезпечення судової діяльності набуває дедалі більшої актуальності, що зумовлено умовами триваючої нестабільності суспільного розвитку, стихійного законодавчого регулювання суспільних відносин і неоднозначного правозастосування. Дослідження різних аспектів цього різновиду організаційного забезпечення діяльності судів дасть змогу ефективно використовувати науковий ресурс і здобутки науки для досягнення цілей функціонування судоустрою держави – забезпечення кожному права на справедливий суд.

Однак ефективна реалізація наукового забезпечення діяльності судів як автономної сфери, що відзначається цілісним системним характером, можлива за умови дотримання певних принципів, які справляють вплив не лише на зміст діяльності, а й визначають рамки здійснення такої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що предметно та системно принципи наукового забезпечення діяльності судів в Україні не вивчалися. Лише у дисертаційному дослідженні В. А. Волошиної зроблено спробу виокремити та охарактеризувати принципи науково-консультаційного забезпечення діяльності Верховного Суду України¹. Окремі згадки про втілення у процесі наукового забезпечення діяльності судів певних засад можна також зустріти у наукових публікаціях В. Кампо² та В. Мамутова³.

Тому **метою статті** є дослідження принципів наукового забезпечення судової діяльності з позиції їх системного аналізу.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Спершу

потрібно зазначити, що у нашому дослідженні принципів наукового забезпечення діяльності судів виходитимемо із загальнофілософського розуміння принципів як фундаментальних положень, основ, що скеровують будь-яку людську діяльність. Як їх синонім також використовуватимемо термін «засади» для уникнення непотрібної тавтології без шкоди для змісту.

Отже, у науковій літературі, зокрема В. Волошиною, виокремлюються такі принципи наукового забезпечення діяльності судів, як: законність, професійність, системність, оперативність, повнота та об'єктивність⁴. Примітним є те, що таку диференціацію принципів науково-консультаційного забезпечення дослідниця базує на системі принципів державної служби. Крім того, вона звертається до сформульованих у науці принципів психологічного та соціального консультування⁵.

Зазначений підхід, на нашу думку, є дещо некоректним, оскільки специфіка принципів відповідає специфіці тієї діяльності, яку вони визначають і спрямовують. Ні консультування, ні державна служба не є суттєво спорідненими та визначальними для сфери забезпечення, осередком якої є наукова діяльність. Орієнтиром в такому випадку повинні слугувати принципи тих видів діяльності, що є стрижневими для досліджуваного поняття, та екстраполяція яких не тільки не змінить суті діяльності, а дасть змогу більш глибоко розкрити її зміст та специфіку. Такими, на наше переконання, повинні стати першочергово принципи наукового пізнання, а також організаційного (ресурсного) забезпечення, сукупний аналіз яких дозволить синтезувати засади наукового забезпечення діяльності судів.

¹ В. Волошина, 'Науково-консультаційне забезпечення діяльності Верховного Суду України' (дис канд юрид наук Київ, 2016) 68.

² В. Кампо, 'Наукове забезпечення юрисдикційної діяльності Конституційного Суду України (роздуми небайдужого)' (2011) 17 *Віче* 25–29.

³ В. Мамутов, 'Проблеми науково-правової експертизи у контексті сталої судової практики судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України' (2013) 2 *Вісник Конституційного Суду України* 88–95.

⁴ В. Волошина, 'Науково-консультаційне забезпечення діяльності Верховного Суду України' (дис канд юрид наук Київ, 2016) 68.

⁵ Там само 66.

Серед основних принципів пізнання (методологічні принципи науки) у методичній літературі називають такі:

1) принцип єдності теорії та практики. Практика – критерій істинності того чи іншого теоретичного положення. Теорія, що не спирається на практику, безплідна. Водночас практика, що не керується науковою теорією, страждає стихійністю, малоефективністю та відсутністю необхідної цілеспрямованості;

2) принцип історизму. Він вимагає необхідність урахування в процесі дослідження всіх конкретних умов, в яких розвиваються явища чи процеси: місця, часу, конкретної обстановки. «Не можна оцінювати теорії минулого з позиції сучасності»;

3) принцип об'єктивності. Мистецтво пізнання полягає в тому, щоб знайти шляхи та засоби проникнення у суть феномену, не привносячи при цьому нічого зовнішнього, суб'єктивного;

4) принцип всебічності та комплексності. Будь-який феномен пов'язаний багатьма зв'язками з іншими явищами і його ізоляція, односторонній аналіз неминуче призводить до викривленого, помилкового висновку. Тому необхідно враховувати всі взаємозв'язки досліджуваного явища та використовувати різні методи (їх різні поєднання) в процесі дослідження;

5) принцип єдності історичного та логічного. Логіка пізнання об'єкта, феномена відтворює логіку його розвитку, тобто його історію;

6) принцип системності. Передбачає вивчення об'єкта пізнання як системи: виявлення певної множинності її елементів, упорядкування зв'язків, виокремлення серед них системоутворювальних¹.

Дещо іншого підходу дотримується О. Отич. До принципів наукового дослідження він відносить принципи: інтер-

суб'єктивності, історизму, достатньої підстави, детермінізму, несуперечливості, перевірюваності й відтворюваності, науковості, наступності й відповідності, цілісності й системності, додатковості².

Усі з перелічених принципів без сумніву повинні бути притаманні сфері наукового забезпечення судової діяльності. Але в контексті нашого дослідження доцільним видається їх «об'єднання» в єдиний принцип – принцип науковості як такий, що передбачає примат об'єктивного наукового знання, що досягається завдяки системі принципів і методів наукового пізнання, над певними кон'юнктурними інтересами (наукова істина повинна бути понад усе), що для сучасних умов функціонування судової системи є вкрай актуальним і важливим. У такому разі принцип науковості відображатиме пріоритет сукупності усіх принципів наукового пізнання в процесі, спрямованому на наукове забезпечення діяльності судів.

Однак не тільки методологічні принципи визначають спрямування науки. Ця сфера творчої людської діяльності регулюється також нормами етичного характеру, що відіграє надзвичайно важливе значення і для науки, і для судової діяльності загалом, та сфери її наукового забезпечення зокрема. Як слушно зазначає академік С. У. Гончаренко, «наукове знання, з'ясовуючи, що можна і що не можна, визначає межі й орієнтири пізнання, межі дозволеного і недозволеного, тим самим усвідомлюються реальні можливості людини, вдосконалюються критерії морального вибору. Таким чином, наука виробляє не тільки знання, а й певні етичні норми»³.

Принципи (норми) наукової етики прийнято розглядати в двох аспектах: внутрішні (професійні), що діють у науковому співтоваристві, та зовнішні – як соціальна відповідальність учених за свої дії та наслідки.

¹ И Бахтина, А Лобут, Л Мартюшов, *Методология и методы научного познания: учебное пособие* (Екатеринбург, 2016) 41–43.

² О Отич, '«Три кити» науки: наукове пізнання – наукове дослідження – наукове знання' (2016) 2 *Післядипломна освіта в Україні* 3–9.

³ С Гончаренко, 'Етика науки та етичний кодекс ученого' (2011) 3 *Шлях освіти* 2–8.

У 1942 році видатний соціолог, лауреат Нобелівської премії Р. Мертон описав норми наукового співтовариства, виходячи з того, що наука – це сукупність чотирьох таких основних цінностей (етос науки):

– комунізм (communism): наукові результати повинні вільно ставати суспільним надбанням, бути доступними для всіх;

– універсалізм (universalism), тобто істинність наукових тверджень не повинна залежати від раси, статі, віку, авторитету, звань тих, хто їх формулює. Наука від початку демократична: результати відомого, визнаного ученого повинні піддаватися суворій перевірці та критиці так само, як і результати починаючого дослідника;

– незаінтересованість (disinterestedness): учений повинен шукати істину безкорисно. Не можна розглядати винагороду та визнання наукових досягнень ученого як самоціль. Але існує й наукова конкуренція, яка полягає у прагненні вчених отримати науковий результат швидше за інших, і конкуренція окремих учених, їх колективів за отримання грантів, державних замовлень;

– організований скептицизм (organized skepticism): кожний дослідник повинен бути критичним як до роботи інших, так і відносно себе. Скептицизм вимагає ставити під сумнів усі наукові результати, що є публічними, слідуючи головному принципу науки «De omnibus dubitandum est» («сумнівайся в усьому»). Інакше кажучи, в науці необхідна, з одного боку, повага до того, що було зроблено попередниками, а з іншого – скептичне ставлення до їх результатів: «Платон мені друг, але істина дорожча» (Арістотель).

Цю систему норм стали називати CUDOS (за першими літерами кожної норми)¹.

Розкриваючи сутність наукової етики крізь призму системи імперативів,

С. У. Гончаренко головними її елементами вбачає такі, як служіння Істині (у прагненні до істини вчений не повинен рахуватися ні з своїми симпатіями і антипатіями, ні з якими б то не було іншими привхідними обставинами та користю наукової діяльності для суспільства (застосування наукових досягнень може приносити не лише благо, але й зло, що породжує надзвичайно складну проблему відповідальності вчених за свої відкриття. Учений несе відповідальність за виникнення небезпеки для окремої людини, суспільства, економіки або шкоди для природи, які може заподіяти застосування неперевіраних нових наукових знань). Академік також згадує про «організований скептицизм», норми комунікативності (спонукає вченого ділитися своїми відкриттями з усім науковим співтовариством, оскільки визнання – основний механізм соціальної взаємодії в науці, і воно створює доступність інформації, стимулюючи подальший пошук Істини) та правдивості і чесного ставлення до результатів. Особливий акцент він робить на проблемі авторства наукових відкриттів, проблемі плагіату, компетентності і фальсифікації: «Учений може помилятися, але не має права фальсифікувати». «Для досліджень, які претендують на науковий статус, строго обов'язковим є інститут посилань, завдяки якому фіксується авторство тих чи інших ідей. Інститут посилань – це «академічна складова науки». Крім того, цей інститут забезпечує селекцію того нового, яке свідчить про зростання наукового знання»².

Зауважимо, що Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (ст. 5) встановлює обов'язок вченого додержуватися етичних норм наукового співтовариства, неухильно дотримуватися норм права інтелектуальної власності.

Національною академією наук України у 2009 році було схвалено Етичний

¹ Л. Гаврилович, 'Етос науки в соціології Р. Мертона: судьба и статус в науковеденні' (2010) 1 (4) *Соціологія науки и технології* 124–139.

² С. Гончаренко, 'Етичний кодекс ученого' (2011) 1 *Естетика і етика педагогічної дії. Збірник наукових праць* 25–34.

кодекс ученого України, в якому викладено загальні принципи етики науки. Крім згаданих вище постулатів про відповідальність, ефективність, суспільну корисність йдеться також про те, що вчений зобов'язаний протидіяти конформізму в науковому співтоваристві, сповідувати принцип свободи в науці, не чинити дій, які можуть завдати шкоду професійній репутації іншого вченого, слугувати взірцем моральності для молодих учених щодо ставлення до науки та до авторських прав¹.

Для нас цілком очевидно, що всі наведені імперативи, норми, цінності повинні бути орієнтирами у процесі наукового забезпечення діяльності судів. Адже ніхто не вправі вдаватися до плагіату чи викривляти сутність наукового здобутку аби догодити, виправдати очікування сторони судового процесу чи суб'єкта судової діяльності. Ніхто не праві привласнювати чужі ідеї, намагаючись здобути авторитет у суддівському співтоваристві чи певний статус. Ніхто не вправі звеличувати власні концепції, применшуючи цінність протилежних наукових думок, уникаючи об'єктивного системного аналізу актуальних питань судової практики і теорії. Результати наукової діяльності, спрямовані на потреби судової практики, повинні «служити» не лише останній, а й заслуговують бути надбанням широкого загалу, що сприятиме і розвитку транспарентності судової влади, і розвитку науки.

Як і у випадку з принципами наукового пізнання, вбачається доречним розглядати наведені вище принципи наукової етики як єдину етичну основу наукового забезпечення діяльності суду, що становить зміст такого його принципу, як етичність.

Відтак принцип етичності наукового забезпечення діяльності суду полягатиме у дотриманні суб'єктами такого забезпе-

чення у процесі своєї роботи норм, правил і вимог наукової етики.

З приводу принципів організаційного забезпечення діяльності загалом існує підхід, відповідно до якого такими є: 1) автономність – можливість повністю забезпечити виробництво ресурсами або звести залежність від постачальників до мінімуму; 2) безперервність – забезпечення ритмічності виробництва та зменшення простоїв; 3) відповідність – наявні ресурси мають забезпечити виконання поставлених цілей і мети; 4) адаптивність (гнучкість) – реагування на зміни і вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища; 5) плановість – має здійснюватися з урахуванням певної складеної програми розвитку на підприємстві; 6) цілеспрямованість – ресурси повинні залучатися тільки на досягнення поставлених завдань і виконання поставлених цілей і завдань функціонування; 7) ресурсозбереження – ощадливе використання ресурсів, які не підлягають відтворенню, використання енергозберігаючих технологій².

Щодо судової діяльності, то звертає на себе увагу підхід, котрий існує в західній науці, відповідно до якого виокремлюють основні принципи судового адміністрування – сфери, яка безпосередньо пов'язана з організаційним забезпеченням судової діяльності. Зокрема, в окремих джерелах йдеться про сім основних принципів:

Принцип 1: Ефективне управління судом вимагає чітко визначеної структури управління для формування політики та управління для всієї судової системи.

Принцип 2: Судових лідерів необхідно вибирати з урахуванням їх компетентності.

Принцип 3: Судові лідери повинні при цьому зосереджувати увагу на питаннях політики, чітко делегуючи адміністративні обов'язки адміністраторам суду.

¹ Етичний кодекс ученого України: Постанова загальних зборів Національної академії наук України від 15 квітня 2009 року № 2 <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09/conv?lang=ru>> (дата звернення 01.02.2020)

² О Феєр, М Дрозд, 'Теоретичні основи ресурсного забезпечення діяльності підприємства' (2016) 6 *Економіка і суспільство* 220–224.

Принцип 4: Керівництво суду, незалежно від його рівня, має здійснювати управління контролем за всіма ресурсами, наявними у системі судового забезпечення в межах їх юрисдикції.

Принцип 5: Судова система повинна бути організована з мінімальними труднощами та без надмірності у структурах суду та персоналу.

Принцип 6: Керівництво суду повинно розподіляти ресурси для забезпечення ефективного балансу навантаження серед судових службовців та працівників суду.

Принцип 7: Керівництво суду повинно забезпечувати високу кваліфікацію, компетентність і досвідченість судових кадрів¹.

Як бачимо, акцент зроблено на суб'єктах адміністрування в судах, що передбачає ефективне використання ресурсів суду, в тому числі кадрових, а також компетентності всіх задіяних у цьому процесі осіб.

Абстрагуючись від вузько управлінського спрямування зазначеного підходу, для цілей нашої роботи важливою є увага до забезпечення (задоволення потреб) суду належними науковими ресурсами (зокрема, кадрами) та їх релевантне (відповідне та ошадливе) використання.

Необхідно також відмітити, що у вітчизняних літературних джерелах зустрічається диференціація принципів окремих видів організаційного забезпечення діяльності судів.

Наприклад, представники Харківської школи права, аналізуючи сферу правового забезпечення роботи суду, виокремлюють такі його принципи:

Законність. Передбачає вимоги нормативного характеру, що зобов'язує всіх осіб, які беруть участь у правовому забезпеченні роботи суду, застосовувати норми законодавства. Елементи правового забезпечення роботи суду мають бути комплексно закріплені у законодавстві.

Принцип наукової обґрунтованості. Означає, що механізми правового забезпечення роботи суду мають використовувати усі сучасні наукові розробки у цій сфері, що можуть забезпечити максимальний ефект.

Комплексність (повнота). Означає поширеність правового забезпечення на всі сфери роботи суду.

Системність. Передбачає врахування взаємозалежності та взаємозв'язку окремих складових цієї роботи, необхідність урахування як економічного, так і соціального ефекту, як позитивного, так і негативного впливу того чи іншого заходу на кінцевий результат.

Принцип ефективності. Полягає у тому, що будь-які витрати на всі заходи та процеси у цій сфері повинні окупатися через результати діяльності.

Єдність. Має забезпечуватися однаковими підходами до правового забезпечення роботи суду.

Принцип правової визначеності. Означає, що правові норми були сформульовані згідно з правилами юридичної техніки – чітко, зрозуміло та не допускаючи подвійного тлумачення.

Принцип об'єктивності. Означає, що система процедури добору та вимог має бути об'єктивною, звільненою від будь-якого впливу, як стороннього, так і в середині самої системи.

Принцип публічності. Означає загальнодоступність і відкритість інформації про всі нормативно-правові акти, систему судоустрою, структуру забезпечення тощо².

У певну міру, характеризуючи аспекти окремих сфер організаційного забезпечення діяльності суду, наведені принципи будуть притаманними і сфері наукового забезпечення. Тому пропонуємо розглядати їх як елементи принципу належної організації. В такому разі він поглинатиме такі вимоги, як: здійснення наукового забезпечення судової діяльно-

¹ Principles for Judicial Administration. The National Center for State Courts, July 2012 < <https://www.ncsc.org/~media/Files/PDF/Information%20and%20Resources/Budget%20Resource%20Center/Judicial%20Administration%20Report%209-20-12.ashx> > (дата звернення 01.02.2020)

² *Правові основи судового адміністрування та судової діяльності: навч. посіб* (Харків, Право 2019) 47–49.

сті на підставах, у порядку і відповідно до закону (законність); забезпечення гарантій незалежності суддів (невтручання); створення умов для ефективного (релевантного, цілеспрямованого, економічного) використання наукового ресурсу для потреб суду (ресурсоефективність); відкритість і прозорість процесу наукового забезпечення суду, доступність інформації про цей процес і його результати (транспарентність).

На окрему увагу заслуговують принципи інформаційного забезпечення судової діяльності, оскільки цей процес за своєю суттю є інформаційним, тобто таким, що передбачає роботу з різноманітною інформацією, інформаційними джерелами та ресурсами, а також виробляє відповідний інформаційний продукт.

У науковій літературі зазначається про такі принципи інформаційного забезпечення: забезпечення достовірності інформації, тобто отримання (надходження) її з першоджерел; забезпечення об'єктивності інформації, тобто отримання (надходження) її з різних джерел; забезпечення оперативності інформації, тобто інформація повинна бути своєчасно надана та оперативно опрацьована; забезпечення достатності інформації, тобто формування необхідного масиву релевантної інформації, що дозволить прийняти оптимальні рішення¹.

Водночас В. А. Раца вважає, що зазначені принципи є похідними від властивостей, які притаманні інформації загалом, а отже слід виділяти такі, як об'єктивність, достовірність, повнота, цінність, актуальність, доступність і ясність. «Так, – пише він, – об'єктивність інформації є відносним поняттям. Чим менше суб'єктивних чинників впливають на формування масиву інформації, тим більш об'єктивною вона вважається. Саме тому об'єктивність інформації потребує опрацювання різних джерел і оперування різного роду показниками. Достовірність інформації

передбачає, як зазначалось вище, «черпання» її з першоджерел. Достовірність інформації визначається тим, наскільки вона відображає реальний стан речей. Об'єктивна інформація завжди є достовірною, але достовірна інформація може бути як об'єктивною, так і суб'єктивною. Повнота інформації відображає якість і достатність інформації. Остання має на увазі необхідний для прийняття рішення обсяг даних. Цінність інформації визначається тим, наскільки ця інформація важлива для досягнення мети користувача (вирішення певного завдання). Цінність може також залежати від того, наскільки інформація знайде своє застосування у діяльності користувача в майбутньому. Актуальність пов'яже інформацію з певним відрізком часу та показує, наскільки вона відповідає поточному моменту. Ця характеристика тісно пов'язана з попередньою та може бути визначальною для цінності інформації. Доступність інформації визначається тим, наскільки складно її отримати. Характеристика доступності розкривається не лише крізь призму джерел отримання інформації, але й з погляду можливостей адекватної інтерпретації одержаної інформації. Дотримання критерія ясності (зрозумілості) полягає у тому, щоб інформація була сформульована (викладена) мовою, доступною користувачеві. Ясність інформації залежить від того, наскільки вона пов'язана з наявними у користувача знаннями»².

Наведена наукова позиція нам імпонує, оскільки досить точно відображає вимоги до інформаційного продукту (наукових висновків, наукових коментарів, аналітичних даних тощо, а також усіх видів судових рішень), який виробляється у процесі наукового забезпечення судової діяльності. Проте, як й у випадку з принципами наукового пізнання, для цілей нашого дослідження вбачаємо можливим і доречним об'єднати згадані вище принципи як єдину систему

¹ О Хотинська-Нор, *Теорія і практика судової реформи в Україні: монографія* (Київ, Алерта 2016) 84.

² В Раца, *Організаційно-правові засади інформаційного забезпечення роботи суду* (дис канд юрид наук, Харків 2017) 30–31.

в принцип інформаційності. Як засада наукового забезпечення діяльності суду він визначатиме систему стандартів і вимог до інформації, яка обробляється та продукується, а також поводження з нею у процесі такого забезпечення.

Ретельний аналіз принципів, які виокремлюються в наукових і літературних джерелах, та які так чи інакше є дотичними до сфери, що досліджується, визначаючи основи її функціонування, дозволяє дійти висновку про існування принципів наукового забезпечення діяльності суду як певних «метапринципів», тобто таких, що позначають відносно автономні системи принципів. Останні конкретизують підходи до процесу наукового забезпечення судової діяльності з урахуванням специфіки та різних аспектів (наукових, організаційних, інформаційних) його сутності.

Висновки. Отже, систему принципів наукового забезпечення діяльності суду становлять:

Принцип науковості. Передбачає в процесі наукового забезпечення діяльності суду примат об'єктивного наукового знання, що досягається завдяки системі принципів і методів наукового пізнання, над певними кон'юнктурними інтересами (наукова істина повинна бути понад усе). Інакше кажучи, принцип науковості відображає пріоритет сукупності усіх принципів наукового пізнання (єдності теорії та практики, історизму, об'єктивності, всебічності та комплексності,

єдності історичного та логічного, системності) в процесі, спрямованому на наукове забезпечення діяльності судів.

Принцип етичності. Передбачає дотримання суб'єктами наукового забезпечення діяльності суду у процесі своєї роботи норм, правил і вимог наукової етики. Серед останніх чільне місце посідає система етичних норм CUDOS, а також вимоги належної поваги до авторства та відповідальності.

Принцип належної організації. Передбачає дотримання в процесі наукового забезпечення діяльності суду таких вимог, як: здійснення наукового забезпечення судової діяльності на підставах, у порядку і відповідно до закону (законність); забезпечення гарантій незалежності суддів (невтручання); створення умов для ефективного (релевантного, цілеспрямованого, економного) використання наукового ресурсу для потреб суду (ресурсоефективність); відкритість і прозорість процесу наукового забезпечення суду, доступність інформації про цей процес і його результати (транспарентність).

Принцип інформаційності. Передбачає систему стандартів і вимог до інформації, яка обробляється та продукується в процесі наукового забезпечення судової діяльності, а також поводження з нею у процесі такого забезпечення. Її елементами є такі імперативи, як об'єктивність, достовірність, повнота, цінність, актуальність (оперативність), доступність, зрозумілість інформації.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Etychnyi kodeks uchenoho Ukrainy: Postanova zahalnykh zboriv Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy [The ethical Code of Ukraine: the resolution of the general meeting of the National Academy of Sciences of Ukraine] vid 15 kvitnia 2009 roku № 2 <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09/conv?lang=ru>> data zvernennia 01.02.2020 [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

2. Bakhtyna Y, Lobut A, Martiushov L, Metodolohiya i metody nauchnoho poznanyia: uchebnoe posobyе [Methodology and method of scientific Knowledge: textbook] (Ekaterynburh, 2016) 41–43 [in Russian].
3. Khotynska-Nor, Teoriia i praktyka sudovoi reformy v Ukraini: monohrafiia [theory and practice of judicial reform in Ukraine: monograph] (Kyiv, Alerta 2016) 84 [in Ukrainian].

4. Pravovi osnovy sudovoho administruvannya ta sudovoi diialnosti: navch. posib [Legal bases of judicial administration and judicial activity: textbook] (Kharkiv, Pravo 2019) 47–49 [in Ukrainian].

ARTICLES

5. Feier O, Drozd M, 'Teoretychni osnovy resursnoho zabezpechennia diialnosti pidpriemstva [Theoretical foundations of resource support of enterprise] (2016) 6 Ekonomika i suspilstvo 220–224 [in Ukrainian].

6. Havrylovych L, 'Etos nauki v soctuologii R. Mertona: sudba i status v naukovedenii' [The ethos of science in the sociology of R. Merton: fate and status in science of science] (2010) 1 (4) Sotsyolohyia nauky y tekhnolohyy 124–139 [in Russian].

7. Honcharenko S, 'Etyka nauky ta etychnyi kodeks uchenoho [Science Ethics ' and the ' ethical code of the scientist] (2011) 3 Shliakh osvity 2–8 [in Ukrainian].

8. Kampo V, 'Naukove zabezpechennya yurysdyktsiinoi diyalnosti Konstytutsiinogo Sudu Ukrainy [Scientific provision of jurisdictional activity of Constitutional Court of Ukraine] (2011) 17 Viche 25–29 [in Ukrainian].

9. Mamutov V, ' Problemy naukovo-pravovoi ekspertyzy u konteksti staloi sudovoi praktyky sudiv zahalnoi yurysdyktsii ta Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy' [Problems of scientific and legal expertise in the context of sustainable of court practice of Courts of general jurisdiction and Constitutional Court of Ukraine] (2013) 2 Visnyk Konstytutsiinogo Sudu Ukrainy] 85–95 [in Ukrainian].

10. Otych O, '«Try kyty» nauky: naukove piznannia – naukove doslidzhennia – naukove znannia' [«Three Whales» of Science: Scientific Cognition – scientific research – scientific knowledge] (2016) 2 Pislidiplomna osvita v Ukraini 3–9 [in Ukrainian].

DISSERTATION

11. Ratsa V, Orhanizatsiino-pravovi zasady informatsiinoho zabezpechennia roboty sudu [Organizational and legal basis for information support of the court] (dys kand yuryd nauk Kharkiv, 2017) 30–31 [in Ukrainian].

12. Voloshyna V, 'Naukovo-konsultatyvne zabezpechennya diyalnosti Verkhovnogo Sudu Ukrainy' [Scientific and consultative support of the Supreme Court of Ukraine] (dys kand yuryd nauk Kyiv, 2016) 68 [in Ukrainian].

WEBSITES

13. Principles for Judicial Administration. The National Center for State Courts, July 2012 <<https://www.ncsc.org/~media/Files/PDF/Information%20and%20Resources/Budget%20Resource%20Center/Judicial%20Administration%20Report%209–20–12.ashx>> accessed 01.02.2020 [in English].

Kholodenko N.,
Judge Assistant Commercial Cassation Court
within the Supreme Court
ORCID ID: 0000-0001-9771-6774

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2020.1/136-145>

THE SYSTEM OF PRINCIPLES SCIENTIFIC ENSURE OF JUDICIAL ACTIVITY

Annotation. *The scientific ensure of judicial activity is becoming more increasingly urgency due to ming more increasingly urgency due to conditions of continuing instability of social development, natural disaster of legislative regulation of public relations and ambiguous law enforcement. Re-searching of different aspects this type of organizational ensure of judicial activity will give an opportunity to effectively use scientific resource and achievements of science to achieve the goals of functioning of the judicial system of the state – ensuring everyone’s right to a fair trial.*

However, effective realization of scientific ensure of judicial activity as autonomous spear which is determined by holistic system character, is possible to adhere to certain principles, which influence not only the content of the activity, but also determine the scope of such activities.

The goal of article *is researching the principles of scientific ensure of judicial activity.*

As a result of the analysis, the principles of the scientific support of the Court as certain «meta-principles» were concluded, that is, indicating the relatively autonomous system of principles. The latter are specifying approaches to the process of scientific support of judicial activity taking into account specific and different aspects (scientific, organizational, informational) of its entity.

The system principles of scientific ensure of court activity comprise:

The principle of research. Means that in the process of scientific ensure of judicial activity the primacy of objective scientific knowledge, which is achieved due to the system of principles and methods of scientific knowledge, on certain conjunctive interests (scientific truth should be above all).

The principle of ethics. Means that compliance with the subjects of scientific ensure of judicial activity in the process of its work norms, rules and requirements of scientific ethics.

The principle of proper organization. Means that compliance in the process of scientific ensure of judicial activity of such claims as: legality; non-interference, resource efficiency, transparency.

The principle of informativeness. Means that a system of standards and requirements for information, which is processed and produced in the process of scientific support of the judiciary, as well as the treatment of such provisions. Its elements are such imperatives as objectivity, authenticity, completeness, value, relevance (efficiency), availability, comprehensibility of information.

Key word: *court, judicial activity, scientific ensure, principal of scientific ensure.*

Стаття надійшла до редакції 20.03.2020